र-९६८

मार्गदर्शक सूचना

जा.क्र./विप्र-७/बिमुकृक्रायो/मासु/२०२०-२१ / /२०
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे - ४११ ००५
दिनांक :- ९ ~~सप्टेंबर~~ ऑक्टोबर, २०२०

प्रति,

१)मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद --------(सर्व)

२) अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद --------(सर्व)

३) कृषि विकास अधिकारी,
जिल्हा परिषद --------(सर्व)

विषय:- सन २०२०-२१ मध्ये बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना(क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) राबविणेबाबत.

संदर्भ :- १) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.आउयो-२४१७/प्र.क्र.१२७/३अे, दि. ३०.१२.२०१७
२) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१००/३अे, दि. ०४.०९.२०२०
३) कृषि व पदुम विभाग शासन शुध्दिपत्रक क्र.संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र.१००/३अे, दि.२५.०९.२०२०

सन १९९२-९३ पासून अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील शेतक-यांच्या उत्पन्नात वाढ करुन त्यांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी अशा शेतकऱ्यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्याची राबविण्यात येत असलेली आदिवासी उपयोजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) बदललेल्या परिस्थीतीत शेतकऱ्यांची आवश्यकता विचारात घेता सदर योजना सुधारित करुन बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना या नावाने संदर्भाधीन दि. ३० डिसेंबर, २०१७ चे शासन निर्णयान्वये राबविण्यात येत आहे.

सन २०२०-२१ मध्ये संदर्भ क्र.२ अन्वये अनुसुचित जमातीतील शेतक-यांसाठी सदर योजनेंतर्गत क्षेत्राबाहेरील कार्यक्रमासाठी रु.१३.२१ कोटी (रु.तेरा कोटी एकवीस लाख फक्त) व क्षेत्रांतर्गत कार्यक्रमासाठी रु.२५.१० कोटी (रु.पंचवीस कोटी दहा लाख फक्त) अशा एकूण रु.३८.३१ कोटी (रु.अडतीस कोटी एकतीस लाख फक्त) निधी मंजूरीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. तथापी संदर्भ क्र.३ चे शासन शुध्दिपत्रकान्वये सन २०२०-२१ मध्ये योजनेंतर्गत क्षेत्राबाहेरील कार्यक्रमासाठी रु.१२.९७०४ कोटी (बारा कोटी सत्त्यान्नव लाख चार हजार फक्त) व क्षेत्रांतर्गत कार्यक्रमासाठी रु.२५.३४०२ कोटी (पंचवीस कोटी चौतीस लाख दोन हजार फक्त) अशा एकूण रु.३८.३१०६ कोटी (आडोतीस कोटी एकतीस लाख सहा हजार फक्त) निधी मंजूरीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. उपरोक्त शासन निर्णय (संकेतांक २०२००९०४१८३१३००५०१) व शासन शुध्दिपत्रक (संकेतांक २०२००९२५१८०९२३७२०१) महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावरही (www.maharashtra.gov.in) प्रसिध्द करण्यात आले आहे.

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) सन २०२०-२१ या आर्थिक वर्षात राबविण्यासाठी सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ व परिशिष्ट- ब नुसार जिल्हानिहाय दर्शविण्यात आलेल्या तपशीलानुसार योजना राबविण्यासाठी सदर मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत. मार्गदर्शक सुचनेनुसार योजनेची अंमलबजावणी तात्काळ सुरु करावी. मंजूर तरतुदीचे वितरण आदिवासी विकास विभागाकडुन थेट संबंधीत जिल्हाधिकारी यांना करण्यात येईल. सदर निधी जिल्हाधिकारी यांचेकडुन तात्काळ उपलब्ध करुन घेवून नियोजित प्रयोजनासाठी पुर्णतः खर्च करण्याबाबत कार्यवाहीचे नियोजन व अंमलबजावणी करण्याची दक्षता घ्यावी.

सोबत : वरीलप्रमाणे

कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण)
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

प्रत - माहितीस्तव सविनय सादर.
(१) मा. सचिव, (कृषी) कृषि व पदुम विभाग , मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
(२) मा. सचिव, आदिवासी विकास विभाग मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
(३) मा.आयुक्त, आदिवासी विकास, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक

प्रत : माहीती व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी अग्रेषित.
(१) विभागीय कृषि सहसंचालक, -- (सर्व)
(२) जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,-------------------------------------- (सर्व)
(३) प्रकल्प अधिकारी, एकात्मीक आदिवासी विकास प्रकल्प--------------------- (सर्व)

सन २०२०-२१ करिता बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील)
मार्गदर्शक सुचना

प्रस्तावना : अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील शेतक-यांचे उत्पन्न वाढवून त्यांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी आदिवासी उपयोजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) ही योजना सन १९९२-९३ पासून राबविण्यात येत आहे. सदर योजना बदललेल्या परिस्थीतीत शेतकऱ्यांची आवश्यकता विचारात घेता सन २०१७-१८ पासून सुधारित करण्यास शासनाने शासन निर्णय क्र. आउयो २४१६/प्र.क्र.१७७/४अे, दि.९/८/२०१७ अन्वये प्रशासकीय मान्यता दिलेली आहे. तसेच दि. ३०/१२/२०१७ चे शासन निर्णय पुरक पत्रान्वये सदर योजना बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या नावाने राबविण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

सदर योजना सन २०२०-२१ या वित्तीय वर्षात पुढील प्रमाणे राबविण्यात यावी.

१.सदर योजनेमध्ये सन २०२०-२१ या वर्षात खालील घटकांसाठी त्यापुढे नमुद रकमेच्या उच्चतम मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

अ.क्र.	बाब	उच्चतम अनुदान मर्यादा (रुपये)
१	नवीन विहीर	२५००००/-
२	जुनी विहीर दुरुस्ती	५००००/-
३	इनवेल बोअरींग	२००००/-
४	वीज जोडणी आकार	१००००/-
५	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण	१०००००/-
६	सुक्ष्म सिंचन संच अ. ठिबक सिंचन ब. तुषार सिंचन	 ५००००/- २५०००/-
७	परसबाग	५००/-
८	पंप संच (डिझेल/विद्युत)	२००००/- (१० अश्वशक्ती क्षमते पर्यंतचे पंप संच करीता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियाना अंतर्गत मंजूर असलेल्या मापदंडानुसार १०० टक्के अनुदान देय राहिल.)
९	पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप	३००००/-(राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियाना अंतर्गत मंजूर असलेल्या मापदंडानुसार किमतीच्या १०० टक्के किंवा उच्चतम मर्यादा रु. ३००००/-)

२. सदर योजनेंतर्गत वरील ९ बाबी अंतर्भूत असुन लाभ पॅकेज स्वरुपात दयावयाचा आहे. खालील तीन पॅकेजपैकी एकाच पॅकेजचा लाभ लाभार्थीस अनुज्ञेय राहील. आदिवासी उपयोजने अंतर्गत अथवा शासनाच्या कोणत्याही योजनेतून ज्या शेतकऱ्यांनी यापुर्वी नवीन विहीर व जुनी विहीर दुरुस्ती या घटकांचा लाभ घेतला असेल अशा लाभार्थ्यांव्यतिरिक्त इतर सर्व लाभार्थ्यांना बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या योजने अंतर्गत नवीन विहीर, जुनी विहीर दुरुस्ती व शेततळ्याचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण यापैकी एक घटकाचा व त्यासोबतच्या पॅकेजचा लाभ देता येईल. त्याचप्रमाणे नवीन विहीर अथवा जुनी विहीर दुरुस्ती या घटकांचा यापुर्वी लाभ घेतलेल्या शेतकऱ्यांना वीजजोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, पंपसंच, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप व परसबाग या घटकांचा लाभ अनुज्ञेय राहील.

सदर योजनेंतर्गत नवीन विहिर खोदणेसह अन्य सर्व बाबींची एकत्रितपणे अंमलबजाणी करणा-या लाभार्थ्यांना कमाल दोन वर्षाचा कालावधी अनुज्ञेय राहिल.

नविन विहिर खोदण्या व्यतिरिक्त अन्य बाबींकरीता निवडलेल्या लाभार्थ्यांना चालू आर्थिक वर्षातच संबंधित बाबींची अंमलबजावणी पुर्ण करणे बंधनकारक राहिल.

२.१ नवीन विहीर पॅकेज

नवीन विहीर, वीजजोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, पंपसंच, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप, परसबाग व आवश्यकतेनुसार इनवेल बोअरींग

२.२ जुनी विहीर दुरुस्ती पॅकेज

जुनी विहीर दुरुस्ती, वीजजोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, पंपसंच, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप, परसबाग व आवश्यकतेनुसार इनवेल बोअरींग

२.३. शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पॅकेज :

शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण, वीजजोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, पंपसंच, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप, व परसबाग.

२.४. ज्या शेतकऱ्यांनी यापूर्वीच शासकीय योजनेतून विहीर घेतली असेल किंवा स्वखर्चाने विहीर बांधली असेल अशा शेतकऱ्यांना वीजजोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, पंपसंच, पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप, व परसबाग यासाठी अनुदान अनुज्ञेय राहील.

२.५. सोलरपंपासाठी अनुदान : जर शेतकऱ्यास महावितरण कंपनीकडुन सोलरपंप मंजूर झाला असेल तर पंपसंच व वीजजोडणीसाठी अनुज्ञेय अनुदानाच्या मर्यादेत (रु. ३००००/-) लाभार्थी हिस्स्याची रक्कम महावितरण कंपनीस अदा करता येईल.

२.६. वरील घटकांपैकी लाभार्थ्याकडे काही घटक उपलब्ध असतील तर उर्वरित आवश्यक घटकांचा लाभ घेण्यासाठी खालील आवश्यक घटकांची निवड करावी.

१) पंपसंच, २) वीजजोडणी आकार ३) सुक्ष्म सिंचन संच (ठिबक / तुषार) ४) पीव्हीसी/एचडीपीई पाईप ५) परसबाग

३. लाभार्थी पात्रतेचे निकष :

१. लाभार्थी अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील शेतकरी असणे बंधनकारक राहील.

२. शेतकऱ्याकडे सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले जात प्रमाणपत्र असणे आवश्यक राहील.

३. नवीन विहिरीचा लाभ घ्याावयाचा असल्यास शेतकऱ्याकडे त्याच्या स्वतःचे नावे किमान ०.४० हेक्टर व नविन विहिर खोदणे ही बाब वगळून योजनेतील अन्य बाबींसाठी किमान ०.२० हेक्टर क्षेत्र असणे आवश्यक आहे. आणि योजनेंतर्गत सर्व बाबींसाठी कमाल क्षेत्र मर्यादा ६.०० हेक्टर शेतजमीन राहील. आदिवासी शेतक-यांच्या जमिनी दुर्गम भागात व विखंडीत असल्याने ०.४० हे पेक्षा कमी जमीन धारणा असलेले दोन किंवा अधिक लाभार्थी एकत्र आल्यास त्यांची एकत्रीत जमीन किमान ०.४० हे इतकी होत असल्यास त्यांनी करार लिहून दिल्यास त्यांना योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील. त्याचप्रमाणे दारीद्र्य रेषेखालील लाभार्थ्यांना कमाल ६ हे धारण क्षेत्राची अट लागु असणार नाही.

४. शेतकऱ्याच्या नावे जमीनधारणेचा ७/१२ दाखला व ८अ उतारा असणे आवश्यक आहे.(नगर पंचायत, नगरपालीका व महानगर पालिका क्षेत्राबाहेरील)

५. लाभार्थ्याकडे स्वतःचे आधारकार्ड असणे आवश्यक आहे.

६. लाभार्थ्यांचे स्वतःचे बँक खाते असणे व सदर बँक खाते आधारकार्डशी संलग्न असणे आवश्यक आहे.

७. परंपरागत वन निवासी (वन अधिकार मान्यता) अधिनियम, २००६ नुसार वनपटटेधारक शेतक-यांची या योजनेंतर्गत प्राधान्याने लाभार्थी म्हणून निवड करावी व त्यानंतरच अन्य शेतक-यांची लाभार्थी म्हणून निवड करण्यात यावी .

८. अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्याचे सर्व मार्गाने मिळणारे वार्षिक उत्पन्न रु. १५००००/- पेक्षा जास्त नसावे.

९. ज्या शेतकऱ्यांचे सर्व मार्गांनी मिळणारे वार्षिक उत्पन्न रुपये १,५०,०००/- चे मर्यादेत आहे अशा शेतक-यांनी संबंधीत तहसिलदार यांचेकडून सन २०१९-२० चे उत्पन्नाचा अद्यावत दाखला घेणे व अर्जासोबत सादर करणे बंधनकारक राहिल.

४. जिल्हा निवड समिती : बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी लाभार्थ्यांकडुन ऑनलाईन अर्ज घ्यावेत. प्रत्येक वर्षी लाभार्थी निवडीसाठी वृत्तपत्रामध्ये जाहीरात देवून गट विकास अधिकारी यांचेकडुन विहीत नमुन्यात ऑनलाईन अर्ज स्वीकारण्यात येतील. ग्रामसभेने शिफारसीत केलेल्या शेतकऱ्यांमधील इच्छूक शेतकऱ्यांनी ऑनलाईन अर्ज/प्रस्ताव गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांचेकडे सादर करुन प्रस्तावाची मुळ प्रत

आवश्यक कागदपत्रांसह कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांचेकडे जमा करावी व त्याची पोहोच घ्यावी. कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांनी प्राप्त अर्जांची/प्रस्तावांची योजनेच्या निकषांआधारे काटेकोरपणे छाननी करावी. पात्र ठरणा-या अर्जदारांची यादी त्यांनी शिफारसीसह तात्काळ जिल्हास्तरीय समितीकडे पाठवावी. छाननीत अर्ज अपात्र ठरणा-या अर्जदारास त्याचे कारणांसह उणीवांच्या पूर्ततेस पुरेसा कालावधी देवून लेखी कळवावे. अर्जदाराने उणीवांची पूर्तता केल्यास त्याबाबत खात्री करावी. तालुकास्तरावर तयार करण्यात येणाऱ्या पात्र अर्जदार/लाभधारकांचे यादीबाबत भविष्यात काही उणीवा/समस्या उदभवल्यास त्यास संबंधीत कृषि अधिकारी पंचायत समिती व गट विकास अधिकारी सर्वस्वी जबाबदार राहतील.

पंचायत समिती स्तरावरुन जिल्हा परिषद कार्यालयास शिफारसीसह प्राप्त होणा-या पात्र अर्जदारांच्या तयार केलेल्या यादीमधून जिल्हा स्तरावर लाभार्थ्याची निवड अंतीम करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती राहील,

अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प.	-	अध्यक्ष
जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	-	सदस्य
कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन, जि.प.	-	सदस्य
भूजल सर्वेक्षण यंत्रणेचे जिल्हास्तरीय अधिकारी	-	सदस्य
जिल्हा प्रकल्प अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग	-	सदस्य
कृषि विकास अधिकारी, जि. प.	-	सदस्य सचिव

लाभार्थी निवड करताना समितीने घ्यावयाची दक्षता - या योजनेंतर्गत चालू वर्षी जिल्हयांना उपलब्ध करुन देण्यात येणा-या निधीचे समन्यायी पध्दतीने कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी तालुका निहाय वाटप करावे. त्या करीता कृषि गणने नुसार जिल्हयातील एकूण अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील शेतक-यांपैकी योजनेच्या निकषात पात्र असणा-या (०.२० हे ते ६.०० हे क्षेत्र धारण करणा-या) संबंधित तालुक्यातील सदर प्रवर्गाच्या शेतक-यांच्या संख्येच्या प्रमाणात प्रत्येक तालुक्यांचा आर्थिक लक्षांक निश्चित करावा व सदर लक्षांकाच्या मर्यादेत संबंधित तालुक्यातील इच्छुक शेतक-यांमधुन पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी. कृषि गणना अहवाल कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

संबंधित तालुक्याच्या आर्थिक लक्षांकापेक्षा अधिक अर्ज प्राप्त झाल्यास जिल्हा निवड समितीने लाभार्थ्यांची सोडत पध्दतीने निवड करावी. ही सोडत प्रक्रिया अर्जदारांच्या व लोकप्रतिनिधींच्या उपस्थितीत जिल्हास्तरावर तालुकानिहाय राबवावी. अशाप्रकारे , सोडतीव्दारे प्रत्येक तालुक्यातील लाभार्थ्याची निवड यादी तसेच, प्रतिक्षा यादी क्रमवारीनुसार प्रसिध्द करावी. सदर तालुकानिहाय याद्यांच्या प्रती पंचायत समिती व जिल्हा परिषदेच्या सुचना फलकावर लावाव्यात तसेच, जिल्हा परिषदेच्या संकेत स्थळावर देखील प्रसिध्द करावी. लाभार्थी निवड लॉटरी पध्दतीने करताना "इन कॅमेरा" करावी. शासनाकडून मंजूर कार्यक्रमापैकी व प्रत्यक्षात उपलब्ध होणाऱ्या निधीच्या मर्यादेतच जिल्हानिहाय लाभार्थी निवड करावी, जेणेकरुन प्रकरणे प्रलंबीत राहण्याचा व शासनावर भविष्यात अतिरिक्त आर्थिक बोजाचा प्रश्न निर्माण होणार नाही याची सर्वतोपरी दक्षता घ्यावी. याबाबत सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत कृषि विकास अधिकारी यांची राहील.

योजनेंतर्गत बाबींची विहित कालावधीत अंमलबजावणी न करणा-या लाभार्थ्यांची पूर्व संमती रद्द करण्यात यावी व तसे त्यांना लेखी कळवावे. तद्नंतर प्रतिक्षा यादीतील क्रमवारी नुसार पात्र असणा-या पुढील लाभार्थ्याची निवड करावी. अशा प्रकारे सदर योजनेंतर्गत लाभार्थ्याची पारदर्शक पध्दतीने निवड करुन योजनेची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

५ अर्ज व त्यावरील कार्यपध्दती :

अ) योजनेंतर्गत ऑनलाईन अर्ज सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे. सदर सुविधा उपलब्ध केलेल्या दिनांकापासून इच्छूकांना अर्ज करण्या करीता एक महिन्याचा कालावधी देण्यात येईल. या संकेतस्थळावर योजनेचा लाभ घेवू ईच्छिणाऱ्या अर्जदाराने आवश्यक कागदपत्रांसह त्याचा ऑनलाईन अर्ज www.agriwell.mahaonline.gov.in या संकेतस्थळावर दाखल करावा.

ब) कृषि गणनेनुसार तालुकानिहाय लक्षांक निश्चित करावा.

क) ऑनलाईन सादर केलेल्या अर्जाची प्रत अर्जदाराने आवश्यक त्या कागदपत्रांच्या स्वसांक्षाकित छायांकित प्रतीसह कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांचेकडे स्वहस्ते सादर करावा व कृ.अ. पं.स. यांनी अर्जाची लेखी पोहोच दयावी, अपुर्ण अर्जाबाबत अर्जदारास उणीवांच्या पुर्ततेस विहित मर्यादा/ कालावधी देवून परीपुर्ण अर्ज / प्रस्ताव सादर करणेबाबात लेखी कळविण्यात यावे.

ड)	पंचायत समिती स्तरावर प्राप्त झालेले अर्ज कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी क्षेत्रीय पहाणी करुन गट विकास अधिकारी यांचेमार्फत जिल्हास्तरीय निवड समितीकडे अंतिम निवडीसाठी सादर करावेत.

इ)	तालुका स्तरावर पात्र अर्जदार / लाभधारक यांचेबाबत भविष्यात काही समस्या उद्‌भवल्यास त्यास कृषि अधिकारी व गट विकास अधिकारी हे जबाबदार राहतील.

ई)	जिल्हा स्तरावर प्राप्त अर्जांची / प्रस्तावांची योजनेच्या निकषाआधारे जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी नियमित छाननी करावी. छाननीत त्रुटी आढळलेल्या अर्जाबाबत संबंधीत कृषि अधिकारी, पंचायत समिती यांचेमार्फत १० दिवसांचे आत पुर्तता करुन घ्यावी. १० दिवसात पुर्तता न झाल्यास संबंधीत लाभार्थ्यास अर्ज बाद केल्याचे लेखी कळवावे. अंतिम छाननी अर्ज स्विकारण्याची मुदत संपल्यानंतर ५ दिवसाच्या आत पूर्ण करावी.

उ)	तालुक्याच्या लक्षांकापेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यास जिल्हा परिषद स्तरावर प्राप्त लाभार्थी निवडीचे निकषानुसार परिपुर्ण अर्जातून लॉटरी पध्दतीने पुढील ५ दिवसात लाभार्थी निवड करावी.

ऊ) निवड झालेल्या लाभार्थ्यांपैकी काही लाभार्थी योजनेचा लाभ न घेण्याची शक्यता विचारात घेता संबंधीत तालुक्याच्या आर्थिक लक्षांकाच्या मर्यादेत लाभार्थी लॉटरी पध्दतीने निवडल्यानंतर उर्वरित लाभार्थ्यांची लॉटरीच्या क्रमवारीनुसार प्रतिक्षा यादी तयार करण्यात यावी. प्रतिक्षाधीन यादीवरील अर्जदारास पाठविण्यात आलेल्या पत्रामध्ये निवड झालेल्या लाभार्थ्यांपैकी काही लाभार्थ्यांची निवड अपरीहार्य कारणास्तव रद्द झाल्यासच त्यांची प्राथम्य क्रमानुसार निवड करण्यात येईल असे स्पष्टपणे कृषि विकास अधिकारी यांनी लेखी कळवावे.

ए)	अंतिम निवड झालेल्या लाभार्थ्यास कृषि विकास अधिकारी यांनी पंचायत समिती मार्फत निवड झाल्याचे लेखी कळवावे.

ऐ)	वैयक्तीक लाभार्थी निवडताना महिला व अपंग लाभार्थ्यांना प्राधान्य देण्यात यावे. एकूण मंजूर निधीपैकी ३ टक्के निधी अपंग लाभार्थ्याकरीता राखून ठेवावा. परंतु असे लाभार्थी प्रयत्न करुनही उपलब्ध न झाल्यास तसे आवश्यक अभिलेख संग्रही ठेवून इतर शेतकऱ्यांना लाभ देण्यात यावा.

ओ)	जिल्हयाच्या लक्षांकाप्रमाणे अंतिम निवड झालेल्या लाभार्थ्यांच्या मागणीनुसार **परिशिष्ठ क्र. १** प्रमाणे जिल्हयाचा घटकनिहाय तसेच लाभार्थीनिहाय प्रारुप आराखडा तयार करुन तो लाभार्थी निवड झाल्याच्या दिनांकानंतर ५ दिवसांचे आत कृषि आयुक्तालयास सादर करावा. प्रारुप आराखडा कृषि आयुक्तालयास सादर करण्याची जबाबदारी कृषि विकास अधिकारी यांची राहील.

## ६.	घटक अंमलबजावणी :

**६.१.	नवीन विहीर** – नवीन विहीर या घटकाचा लाभ घेणाऱ्या लाभार्थ्याने यापूर्वी केंद्र / राज्य / जिल्हा परिषद अथवा इतर कोणत्याही शासकीय योजनेतून नवीन सिंचन विहीरीचा लाभ घेतलेला नसावा. तसेच, यापुर्वी शासकीय योजनेतून घेतलेल्या व अर्धवट राहीलेल्या अपुर्ण विहीरीचे काम करण्यास या योजनेचा लाभ घेता येणार नाही. लाभार्थ्याच्या ७/१२ वर तसेच शेतात प्रत्यक्ष विहीर असल्यास या घटकाचा लाभ घेता येणार नाही. नवीन विहीर घ्यावयाच्या स्थळापासुन ५०० फुटाचे अंतरामध्ये दुसरी विहीर नसावी. भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेकडे वरीष्ठ भू वैज्ञानिक यांचेकडील पाणी उपलब्धततेचे प्रमाणपत्र आवश्यक राहील. पाणी उपलब्धतेचे वैयक्तीक दाखले उपलब्ध होत नसल्यास भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणेमार्फत गावासाठी / गावाच्या समुहासाठी पाणी उपलब्धतेचे दाखले प्राप्त करुन घ्यावेत. भुजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा (GSDA) च्या व्याख्येनुसार सेमीक्रिटीकल / क्रिटीकल / ओव्हर एक्सप्लॉयटेड क्षेत्रामध्ये नवीन विहीर घेण्यात येवू नये. स्थानिक व भौगोलिक परिस्थीतीनुसार शासन निर्णय क्र. मग्रारो-२०१२/प्र.क्र.३०/रोहयो-१ मंत्रालय मुंबई-३२ दि.१७ डिसेंबर, २०१२ नुसार विभागीय आयुक्त स्तरावरील समितीने निर्धारित केलेल्या तांत्रिक निकषानुसार कामे करुन विहीत वित्तीय मर्यादेच्या आत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

विहीर पुर्नभरण हि बाब शेतकऱ्याने स्वखर्चाने करण्याबाबत उद्युक्त करावे. नवीन विहीर पॅकेजचा लाभ घेणाऱ्या लाभार्थ्यांना इतर पॅकेजचा लाभ अनुज्ञेय रहाणार नाही. नवीन विहीरीच्या कामासाठी अंदाजपत्रक तयार करुन त्यास कृषि विकास अधिकारी यांची तांत्रिक मान्यता घ्यावी. अंदाजपत्रकाप्रमाणे काम भौतिक दृष्टया (व्यास व खोली) पुर्ण झाल्यास जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी पुर्णत्वाचा दाखला निर्गमित करावा. अंदाजपत्रकाप्रमाणे विहीत केलेल्या खोलीपेक्षा अगोदरच ०.४० हेक्टर क्षेत्राच्या सिंचनासाठी आवश्यक पाणी उपलब्ध झाल्यास व विहीर सुरक्षीत स्थीतीत आहे याची खात्री पटल्यास लाभधारकाची लेखी संमती घेवून काम पुर्णत्वाचे दाखले निर्गमित करता येतील. अंदाजपत्रकाप्रमाणे मंजूर रक्कम खर्च झाल्यास मात्र बांधकाम प्रलंबीत राहील्यास पुर्णत्वाचा दाखला निर्गमित करु नये. कामाच्या शेवटच्या हप्त्याचे अनुदान पुर्णत्वाचा दाखला, विहीरीचे लाभार्थ्यांसह, जीपीएस लोकेशनसह फोटो व मुल्यांकन सादर केल्याशिवाय अनुज्ञेदेय रहाणार नाही. कृषि अधिकारी (पं.स.) यांचेमार्फत विहीरीचे कामाची मापन पुस्तिका नोंदविण्यात यावी. तथापि, नवीन विहीर व जुनी

विहीर दुरुस्तीच्या कामाचा वर्कलोड जास्त असल्यास गरजेनुसार कृषि पदवी धारण करणा-या विस्तार अधिकारी (कृषि) यांना मोजमाप नोंदविण्याचे अधिकार देण्यास कृषि आयुक्तालयाची हरकत नसल्याबाबत कृषि आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र. विप्र-७/आउयो/विघयो/संकिर्ण/००९/२०१८, दि. ५ जानेवारी, २०१८ अन्वये कळविण्यात आले आहे. त्यानुसार ज्या तालुक्यांमध्ये कामाचा वर्कलोड जास्त आहे त्या तालुक्यांमध्ये कृषि पदवी धारण करणा-या विस्तार अधिकारी (कृषि) यांनी मोजमाप नोंदविण्याबाबत मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे आदेश घेवून मोजमाप नोंदविण्याचे काम सोपविण्यात यावे. त्याचप्रमाणे विस्तार अधिकाऱ्यास सोपविलेल्या कामांची नोंद सुरुवातीपासुन शेवटपर्यंत शक्यतो एकच अधिकारी घेईल याची कृषि विकास अधिकारी यांनी दक्षता घ्यावी. नवीन विहीरीची आखणी करताना, निम्मे काम झालेलेचे व विहीर पुर्णत्वाचे प्रमाणपत्र देताना अक्षांश, रेखांश व स्थानिक चिन्हासह छायाचित्र घेवून ते नस्तीस ठेवावे.

सोडतीव्दारे नवीन विहिर या बाबीसाठी निवडलेल्या लाभार्थ्यांना त्यांची निवड झाल्या बाबत सोडतीनंतर ७ दिवसात लेखी सूचनेव्दारे कळवावे. तद्नंतर लाभार्थ्याच्या प्रक्षेत्राची स्थळ पहाणी करावी व तांत्रिक व्यवहार्यता तपासणी अंती, लाभार्थ्याचे नवीन विहीर खोदावयाचे ठिकाण तांत्रिक दृष्टया योग्य असल्याचे आढळल्यास सदर बाबीचे अंदाजपत्रक मंजूर करुन संबंधित लाभार्थ्याच्या प्रस्तावांना पूर्वसंमत्ती देण्याची कार्यवाही सोडतीच्या दिनांकापासून ४५ दिवसाच्या आत करावी. त्याचप्रमाणे, स्थळपहाणी मध्ये ज्या लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव तांत्रिकदृष्टया अयोग्य आढळतील अशा लाभार्थ्यांची निवड रद्द करावी व प्रतिक्षा यादीतील पात्र असणा-या पुढील लाभार्थ्याची निवड करण्यात यावी.

नवीन विहीरीसाठी लाभार्थीची निवड केल्यानंतर लाभार्थ्यास कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांनी कार्यारंभ आदेश दयावेत. तसेच विहीरीची आखणी (लेआऊट) करुन दयावी. निवड होवून कार्यारंभ आदेश दिल्यानंतर ३० दिवसांच्या आत विहीरीचे काम सुरु करणे लाभार्थ्यावर बंधनकारक राहील. कार्यारंभ आदेश देवूनही विहीरीचे काम ३० दिवसांत सबळ कारणाशिवाय सुरु न केलेल्या लाभार्थ्यांना लेखी कळवुन काम रद्द करावे. निवड रद्द केलेबाबत वर्तमानपत्रातुन प्रसिध्दी देण्यात यावी व प्रतिक्षा यादीतील लाभार्थ्यांना संधी देण्यात यावी. तसेच विहीत केलेल्या मुदतीत काम पुर्ण करणे लाभार्थ्यावर बंधनकारक राहील. विहीत कालावधी संपल्यानंतर अपुर्ण राहाणाऱ्या कामासाठी कोणत्याही परिस्थीतीत मुदतवाढ दिली जाणार नाही याची लेखी सुचना कृषि विकास अधिकारी यांनी लाभार्थ्यांना दयावी. संदर्भीय शासन पत्र क्र.सुसिंयो-२११७/प्र.क्र.२२७/४अे, दि.१८ सप्टेंबर, २०१७ नुसार नवीन सिंचन विहीरीचे काम अपुर्ण राहील्यास अशा कामांना अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी प्रकरणनिहाय आढावा घेवून सबळ कारण असल्यासच मुदतवाढीस मान्यता दयावी. सदर मुदतवाढ देताना आवश्यकतेनुसार विहीरीसोबतच्या पॅकेजचा (पंपसंच, पाईप, वीज जोडणी आकार, सुक्ष्म सिंचन संच, परसबाग) लाभ पुढील आर्थिक वर्षात देण्यासही मुदतवाढ देण्यात यावी. कृषि अधिकारी पंचायत समिती यांनी दर १५ दिवसांनी विहीरीच्या कामाचा आढावा घेवून कामे विहीत कालावधीत पुर्ण करुन घ्यावीत व केलेल्या कामाचे अनुदान कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांचे अहवालानुसार लाभार्थ्याचे आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे जमा करावे. नविन विहीरीचे अनुदान घेतलेल्या लाभार्थीचे ७/१२ वर विहीरीची नोंद घेणेबाबतची जबाबदारी संबंधीत कृषि अधिकारी (पं. स.) यांची राहील. लाभार्थ्याने विहीरीच्या कामाच्या दरम्यान मजूरांच्या सुरक्षेच्या दृष्टीने आवश्यक ती खबरदारी घ्यावी. याची संपुर्ण जबाबदारी लाभार्थ्याची राहील.

६.२. **जुनी विहिर दुरुस्ती :** सोडतीव्दारे जुनी विहिर दुरुस्ती या बाबीसाठी निवडलेल्या लाभार्थ्यांना त्यांची निवड झाल्या बाबत सोडतीनंतर ७ दिवसात लेखी सूचनेव्दारे कळवावे. तद्नंतर लाभार्थ्याच्या प्रक्षेत्राची स्थळ पहाणी करावी व तांत्रिक व्यवहार्यता तपासणी अंती, लाभार्थ्याच्या जुन्या विहिर दुरुस्तीचे प्रस्ताव तांत्रिक दृष्टया योग्य असल्याचे आढळल्यास सदर बाबीचे अंदाजपत्रक मंजूर करुन संबंधित लाभार्थ्याच्या प्रस्तावांना पूर्वसंमत्ती देण्याची कार्यवाही सोडतीच्या दिनांकापासून ४५ दिवसाच्या आत करावी. त्याचप्रमाणे, स्थळपहाणी मध्ये ज्या लाभार्थ्यांचे प्रस्ताव तांत्रिकदृष्टया अयोग्य आढळतील अशा लाभार्थ्यांची निवड रद्द करावी व प्रतिक्षा यादीतील पात्र असणा-या पुढील लाभार्थ्याची निवड करण्यात यावी. जुनी विहीर दुरुस्ती या घटकाचा लाभ घेणाऱ्या अनुसूचित जमातीतील शेतकऱ्यांच्या ७/१२ वर विहीरीची नोंद असावी. कामाच्या अंदाजपत्रकास कृषि विकास अधिकारी यांनी तांत्रिक मान्यता दयावी. झालेल्या कामाचे मुल्यांकन करुन विहीत अनुदान मर्यादेत कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांचे अहवालानुसार अनुदान लाभार्थ्याचे आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे जमा करावे. विहीरीच्या कामास अंदाजपत्रकापेक्षा अधिक रक्कम लागल्यास लाभार्थीने स्वतः उभी करावयाची आहे. जुनी विहीर दुरुस्तीचे काम वेळेत पुर्ण करण्याबाबत लाभार्थ्याकडुन बंधपत्र घेण्यात यावे तसेच कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी नियमित आढावा घेवून कामे पुर्ण करुन घ्यावीत.

योजनेंतर्गत नविन विहिर व जुनी विहिर दुरुस्ती या बाबींशिवाय अन्य बाबींसाठी निवड झालेल्या लाभार्थ्यांना सोडतीनंतर ७ दिवसात पूर्व संमती देण्यात यावी व त्यांना योजनेचा लाभ चालू आर्थिक वर्षातच देण्यात यावा.

६.३. इनवेल बोअरींग : नवीन विहीर / जुनी विहीर दुरुस्ती या घटकाचा लाभ घेणाऱ्या लाभार्थ्याने इनवेल बोअरींगची मागणी केल्यास रु. २०,०००/- च्या मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील. इनवेल बोअरींगचे काम करतांना खर्चाचे अंदाजपत्रक व तांत्रिक निकषानुसार ठिकाणाची योग्यता (Feasibility Report) भुजल सर्वेक्षण यंत्रणेकडून प्राप्त करुन घ्यावा. कृषि अधिकारी (विघयो), पंयाचत समिती यांनी झालेल्या कामाची मोजमापे घेऊन सादर केलेल्या खर्चाचे अहवालानुसार विहीत अनुदान मर्यादेत अनुदान लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे जमा करावे.

६.४. वीज जोडणी आकार : नवीन विहीर पॅकेज / जुनी विहीर दुरुस्ती पॅकेज / शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पॅकेजमधील तथा आवश्यकतेनुसार केवळ वीजजोडणी मागणी करणाऱ्या लाभार्थ्याने विद्युत वितरण कंपनीकडे कोटेशन भरल्याची पावती कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांचेकडे सादर करावी. कृषि अधिकारी (विघयो), पंयाचत समिती यांनी सदर पावतीनुसार विद्युत वितरण कंपनीकडे खातरजमा करुन लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांना इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे विहीत अनुदान मर्यादेत अनुदान वर्ग करण्यासाठी प्रस्तावित करावे. योजनांतर्गत वीज जोडणीची मागणी करणाऱ्या लाभार्थ्यांना प्राथम्याने वीजजोडणी देणेबाबत महावितरण कार्यालयाशी पाठपुरावा करावा. विद्युत विकास योजने अंतर्गत वीजजोडणीच्या कामासाठी निधी उपलब्ध असल्यास सदर निधी जिल्हास्तरीय समितीकडुन प्राप्त करुन घेवून सदर योजने अंतर्गत निवडलेल्या लाभार्थ्यांना वीजजोडणीच्या कामासाठी वापरल्यास कमीत कमी कालावधीत वीजजोडणी मिळेल ही बाब कृषि विकास अधिकारी यांनी महावितरणचे अधिकाऱ्यांचे निदर्शनास आणुन दयावी. कृषि विकास अधिकारी यांनी जिल्हा नियोजन समिती तसेच जिल्हास्तरीय समन्वय बैठकीत निवड लाभार्थींना विद्युत कनेक्शन मिळणेबाबत जिल्हाधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे सहकार्य घ्यावे.

६.५. शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण : बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) योजनेच्या पुर्ण करणाऱ्या अनुसूचित जमातीच्या शेतकऱ्याने शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण या घटकाची मागणी केल्यास, कृषि अधिकारी (विघयो), पंयाचत समिती यांनी क्षेत्रीय पहाणी करुन काम पुर्ण झालेल्या शेततळयांच्या आकारमानानुसार आवश्यक असणाऱ्या प्लॅस्टीक कागदाचे क्षेत्रफळ व त्याबाबतचे अंदाजपत्रक निश्चित करुन घ्यावे. अंदाजपत्रक निश्चित झाल्यानंतर ३० दिवसाच्या आत शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पुर्ण करणे लाभार्थ्यास बंधनकारक राहील. सदर कालावधीनंतर कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांनी झालेल्या कामाचा अहवाल कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना सादर केल्यानंतर १५ दिवसात अनुदानाची रक्कम लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी / गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे अनुदान मर्यादेत वर्ग करण्याची कार्यवाही करावी.

शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरणासाठीचे परिमाण राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार देय राहील. प्लॅस्टीक फिल्म ५०० मायक्रॉन रिइनफोर्सड एचडीपीई जीओ मेंबरेन फिल्म IS:15351:2015 Type II या दर्जासाठी फिल्मचा पुरवठा राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना व आर्थिक मापदंडानुसार प्रत्यक्ष खर्च किंवा रु. १,००,०००/- यापेक्षा जी रक्कम कमी असेल त्या मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

६.६. सुक्ष्म सिंचन संच : या योजनेच्या लाभार्थ्यांना सुक्ष्म सिंचन संचाकरीता मंजूर मापदंडानुसार येणा-या खर्चापैकी कमाल ५५ टक्के अनुदान प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेतून देण्यात येईल व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेच्या (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) तरतुदीतून ३५ टक्के अनुदान (कमाल रुपये-५००००/- मर्यादेपर्यंत) देण्यात येईल.

६.६.१) लाभार्थ्याचा ठिबक सिंचन संच बसविण्याचा मंजूर मापदंडानुसार एकूण खर्च रु. १५८७३०/- वा त्यापेक्षा कमी झाल्यास लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजना व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या दोन योजनांच्या माध्यमातून ९० टक्के अनुदान अदा करण्यात येईल.

६.६.२) लाभार्थ्याचा ठिबक सिंचन संच बसविण्याचा मंजूर मापदंडानुसार एकूण खर्च रु. १५८७३०/- पेक्षा जास्त झाल्यास लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेतून मापदंडानुसार ५५ टक्के अनुदान देण्यात येईल व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेच्या (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) तरतुदीतून कमाल रु. ५००००/- अनुदान देण्यात येईल.

६.६.३) लाभार्थ्यांचा तुषार सिंचन संच बसविण्याचा मंजूर मापदंडानुसार एकूण खर्च रु.७९३६५/- वा त्यापेक्षा कमी झाल्यास लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजना व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या दोन योजनांच्या माध्यमातून ९० टक्के अनुदान अदा करण्यात येईल.

६.६.४) लाभार्थ्यांचा तुषार सिंचन संच बसविण्याचा मंजूर मापदंडानुसार एकूण खर्च रु. ७९३६५/- पेक्षा जास्त झाल्यास लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेतून मापदंडानुसार ५५ टक्के अनुदान देण्यात येईल व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेच्या (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) तरतुदीतून कमाल रु. २५०००/- अनुदान देण्यात येईल.

६.६.५) जे अनुसुचित जमातीचे अल्प व अत्यल्प भुधारक शेतकरी बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत पात्र नाहीत परंतु त्यांनी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेंतर्गत अर्ज केलेला असेल अशा लाभार्थ्यांना सुक्ष्म सिंचन संचाकरीता मंजूर मापदंडानुसार येणा-या खर्चापैकी कमाल ५५ टक्के अनुदान प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेतून देण्यात येईल व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेच्या (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) तरतुदीतून ३५ टक्के अनुदान (ठिबक सिंचन संचासाठी कमाल रुपये-५००००/- तुषार सिंचन संचासाठी कमाल रुपये-२५०००/-) अशाप्रकारे दोन्ही योजनांच्या माध्यमातून ९० टक्के अनुदान निधीच्या उपलब्धतेनुसार अभिसरणाव्दारे उपलब्ध करुन देण्यात येईल.

६.६.६) जे अनुसुचित जमातीचे अल्प व अत्यल्प भुधारक शेतकरी वगळता इतर शेतकरी बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत पात्र नाहीत परंतु त्यांनी प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजनेंतर्गत अर्ज केलेला असेल अशा लाभार्थ्यांना सुक्ष्म सिंचन संचाकरीता मंजूर मापदंडानुसार येणा-या खर्चापैकी कमाल ४५ टक्के अनुदान प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेतून देण्यात येईल व बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेच्या (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) तरतुदीतून ४५ टक्के अनुदान (ठिबक सिंचन संचासाठी कमाल रुपये-५००००/- तुषार सिंचन संचासाठी कमाल रुपये-२५०००/-) अशाप्रकारे दोन्ही योजनांच्या माध्यमातून ९० टक्के अनुदान निधीच्या उपलब्धतेनुसार अभिसरणाव्दारे उपलब्ध करुन देण्यात येईल.

६.६.७) बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत विहीत करण्यात आलेली रु.१,५०,०००/- वार्षिक उत्पन्न मर्यादेची अट केवळ सुक्ष्म सिंचन संच या बाबीसाठी रद्द करण्यात येत आहे.

६.६.८) बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना(क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) या योजनेतून सुक्ष्मसिंचन या बाबीचा लाभ घेवू इच्छिणा-या शेतक-यांना प्रथमतः प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेमधून लाभ घेणे अपेक्षीत असून या योजनेमधून फक्त Top up साठी अनुदान देण्यात येईल.

सदर योजनेची तसेच योजनेंतर्गत सुक्ष्म सिंचनासाठी ९० टक्के अनुदान उपलब्ध असल्याचे जिल्हास्तरावरुन व्यापक प्रसिध्दी करण्यात यावी. त्याकरीता कृषि विकास अधिका-यांनी जिल्हयातील प्रमुख वृत्त पत्रांमध्ये या योजनेंतर्गत शेतक-यांना अनुदानावर उपलब्ध करुन देण्यात येणा-या बाबी व त्याकरीता मिळणारे अनुदान याच्या सविस्तर तपशिलासह जाहिरात प्रसिध्द करुन योजनेंतर्गत उपलब्ध बाबींसाठी इच्छूक शेतक-यांना अर्ज करण्यास सूचित करण्यात यावे.

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) सुक्ष्म सिंचन संचाकरीता निवड झालेल्या सर्व लाभार्थ्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेंतर्गत पुरक अनुदान उपलब्ध करुन देण्याकरीता कृषि विकास अधिका-यांनी संबंधित लाभार्थ्यांचे ई-ठिबक प्रणालीवर अर्ज भरुन घ्यावेत व सदर लाभार्थ्यांची यादी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांना मंजूरी करीता पाठवावी.

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) ई-ठिबक प्रणालीवर अर्ज केलेल्या लाभार्थ्यांच्या प्रस्तावांना जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांनी प्राधान्याने मंजूरी देऊन त्यांना प्रधानमंत्री कृषि सिंचन योजना-प्रति थेंब अधिक पिक योजनेंतर्गत अनुज्ञेय अनुदान उपलब्ध करुन द्यावे. त्याचप्रमाणे, त्यांनी पुरक अनुदान वर्ग केलेल्या लाभार्थ्यांची यादी कृषि विकास अधिका-यांना पाठवावी. जेणेकरुन सदर लाभार्थ्यांना बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेंतर्गत (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) अनुज्ञेय ठरणारी पुरक अनुदानाची रक्कम अदा करणे त्यांना शक्य होईल.

कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांनी संच बसविल्यानंतर १५ दिवसांत क्षेत्रीय पहाणी करुन काम पुर्ण झाल्याची खातरजमा करावी व त्यापुढील १० दिवसात अनुदान वितरणाचा प्रस्ताव कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद /गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांना आपले शिफारसीसह सादर करावा.

कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद / गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी परिपूर्ण प्रस्ताव प्राप्त झालेपासुन १५ दिवसांत इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे विहीत अनुदान मर्यादेत अनुदान लाभार्थ्याच्या आधारसंलग्न बँक खात्यात वर्ग करावे.

६.७. **पंपसंच(डिझेल/विद्युत)** : १० अश्वशक्ती क्षमते पर्यंतचे पंप संच करीता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियाना अंतर्गत मंजूर असलेल्या मापदंडानुसार १०० टक्के अनुदान (रु. २००००/- पर्यंत) अनुज्ञेय राहिल. मात्र लाभाची द्वीरुक्ती होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान सन २०१८-१९ मार्गदर्शक सूचना जाक्र कृआ/वि.प्र-१/राअसुअ/कृआ/प्र.क्र-१/२२१/१८ दि.१५/५/२०१८ नुसार पंपसंच या बाबीच्या खरेदीकरीता देण्यात आलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेतील पंपसंचाचा लाभ देण्यासाठी करण्यात यावा.

६.७.१ पंपसंचाच्या लाभासाठी निवड करण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांना पंपसंच खरेदीकरीता कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांनी पुर्वसंमती दयावी. सदर लाभार्थ्यांनी एक महिन्याच्या कालावधीत पंपसंचाची खरेदी करणे आवश्यक राहील अन्यथा संबंधीत शेतकऱ्यांची पुर्वसंमती रद्द करण्यात यावी व तसे त्यांना लेखी कळवावे.

६.७.२ केंद्र व राज्य शासनाच्या अधिकृत सक्षम संस्थांनी पंपसंचाचे रितसर तपासणी (testing) करुन ते BIS अथवा अन्य सक्षम संस्थांनी निश्चित केलेल्या प्रमाणकानुसार (standards) असल्याचे प्रमाणित केले असेल त्याच पंपसंचाची पुर्वसंमती प्राप्त लाभार्थी शेतकऱ्याने खरेदी करावयाची आहे.

६.७.३ पुर्वसंमती मिळालेल्या लाभार्थ्याने बाजारातील अधिकृत विक्रेत्यांकडुन पंपसंचाची खरेदी करावी तसेच स्वतःच्या आधार संलग्न बँक खात्यातून इलेक्ट्रानिक पध्दतीने / धनादेश / धनाकर्ष व्दारे विक्रेत्यास रक्कम अदा करणे बंधनकारक राहील.

६.७.४ पंपसंचाची खरेदी केल्यानंतर त्याबाबतचे देयक (invoice) लाभार्थ्यांने कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांचेकडे सादर करावे.

६.७.५ लाभार्थ्याने खरेदी केलेल्या पंपसंचाचे देयक प्राप्त झाल्यानंतर कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांनी मोका तपासणी करुन १५ दिवसांमध्ये जीएसटी वगळुन अनुदान मागणीचा प्रस्ताव आपल्या शिफारसीसह कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद / गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांचेकडे सादर करावा.

६.७.६ कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांचेकडुन प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवसांचे आत संबंधीत लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी अनुदान जमा करावे.

६.८ पाईप (पीव्हीसी/एचडीपीई):- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान सन २०१९-२० मार्गदर्शक सूचना जाक्र विप्र-२/एनएफ़एसएम (ओएस व ऑपी)/मासु २०१९-२०/ प्रक्र-०४/९१/१९, दि. २७/६/२०१९ नुसार पाईप या बाबीच्या खरेदीकरीता देण्यात आलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजनेतील पाईपचा लाभ देण्यासाठी अवलंब करण्यात यावा.

६.८.१ पाईप या बाबीच्या लाभासाठी निवड करण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांना पाईप खरेदीकरीता कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांनी पुर्वसंमती दयावी. सदर लाभार्थ्यांनी एक महिन्याच्या कालावधीत पाईपची खरेदी करणे आवश्यक राहील अन्यथा संबंधीत शेतकऱ्यांची पुर्वसंमती रद्द करण्यात यावी.

६.८.२ सिंचनासाठी मान्यताप्राप्त प्रकाराच्या आय.एस.आय.मार्क पाईपची लाभार्थ्यांनी पूर्व संमतीने त्यांच्या पसंतीनुसार खरेदी करावी. लाभार्थ्याकडे सिंचनासाठी स्त्रोत उपलब्ध असल्याची खात्री करुन पाईपच्या किमतीच्या १०० टक्के किंवा उच्चतम रु. ३००००/- च्या मर्यादेत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

अक्र	पाईपचा प्रकार	उच्चतम अनुदान मर्यादा/ मिटर
१	पीव्हीसी पाईप्स	रु.७०/-
२	एचडीपीई पाईप्स	रु.१००/-एचडीपीई पाईप करीता व रु.४०/-एचडीपीई लॅमिनेटेड पाईपकरीता.

६.८.३ लाभार्थ्याने पाईप खरेदीची रक्कम स्वतःच्या आधार संलग्न बँक खात्यातून इलेक्ट्रानिक पध्दतीने / धनादेश / धनाकर्ष व्दारे विक्रेत्यास रक्कम अदा करणे बंधनकारक राहील.

६.८.४ पाईपची खरेदी केल्यानंतर त्याबाबतचे देयक (invoice) लाभार्थ्यांने कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांचेकडे सादर करावे.

६.८.५ लाभार्थ्याने खरेदी केलेल्या पाईपचे देयक प्राप्त झाल्यानंतर कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांनी मोका तपासणी करुन १५ दिवसांमध्ये जीएसटी वगळुन अनुदान मागणीचा प्रस्ताव आपल्या शिफारसीसह कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद / गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांचेकडे सादर करावा.

६.८.६ कृषि अधिकारी (विघयो) पंचायत समिती यांचेकडुन प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवसांचे आत संबंधीत लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद किंवा गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी अनुदान जमा करावे.

६.९ **परसबाग :** आदिवासी शेतकऱ्यांना कुटुंबासाठी लागणारा भाजीपाला त्यांचे घराभोवतीच पिकविणे शक्य आहे. यासाठी शेतकऱ्यांनी वेगवेगळया प्रकारची भाजीपाला उदा. भेंडी, गवार, चवळी, दुधी भोपळा, डांगर भोपळा, शेवगा, काकडी, दोडका इ. बियाणांचे किट लाभार्थ्यांनी महाबीज / एनएससी इत्यादी बीयाणे उत्पादक कंपनींच्या अधिकृत परवानाधारक विक्रेत्याकडुन खरेदी करुन त्याची पावती कृषि अधिकारी (विघयो), पंचायत समिती यांना सादर करावी. सदर पावतीची खातरजमा कृषि अधिकारी (विघयो) यांनी करावी. विहीत अनुदान मर्यादेत अनुदान लाभार्थ्याच्या आधार संलग्न बँक खात्यात कृषि विकास अधिकारी जिल्हा परिषद / गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती यांनी इलेक्ट्रॉनीक फंड ट्रांसफर व्दारे जमा करावे. सदर बाबीसाठी जास्तीत जास्त रु.५००/- पर्यंत लाभ देता येईल.

७. **प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता :** सदर योजनेस आदिवासी विकास विभाग यांचेकडुन निधी उपलब्ध करुन देण्यात येत असल्याने त्या विभागाच्या शासन निर्णय क्रमांक बीयुडी-२०१६/प्र.क्र. २४९/कार्यासन-६, दि. ०३ एप्रिल, २०१७ नुसार सदर योजनेस संबंधीत मा. जिल्हाधिकारी यांची प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेण्यात यावी.

८. **लाभार्थ्यांची निवड रद्द करणे** : लाभार्थीच्या निवडीचे अंतीम अधिकार जिल्हास्तरीय समितीस राहतील. खालील कारणांमुळे जर काही लाभार्थीची निवड रद्द करणे क्रमप्राप्त असल्यास त्याचे सर्वस्वी अधिकार जिल्हास्तरीय समितीस राहतील.

८.१ समितीने निवड केलेला शेतकरी मयत झाल्यास.

८.२ निवड केलेल्या शेतक-याने सर्व शेतजमीन विकून तो भुमीहीन झाला असल्यास.

८.३ निवड केलेला शेतकरी शेती विकास योजना हाती घेण्यास इच्छूक नसल्यास तसेच विहीत कालमर्यादेत काम पुर्ण करण्यास टाळाटाळ करीत असल्यास.

८.४ निवड केलेल्या शेतक-याने अर्थसहाय्य घेण्यास नकार दिल्यास.

८.५ निवड केलेला शेतकरी योजनेखाली घेतलेल्या अनुदानाचा गैरवापर करत असल्याचे निदर्शनास आल्यास.

८.६ लाभार्थीची निवड शासनाने विहीत केलेल्या निकषांनुसार झाली नसल्याचे आढळून आल्यास.

वरील परिस्थितीमुळे लाभार्थ्याची निवड रद्द झाल्यास त्याबाबत कागदोपत्री सर्व आवश्यक पुरावे ठेवून तसे लाभधारकास लेखी कळविणे संबंधीत कृषि विकास अधिकारी यांना बंधनकारक राहील.

८.७ मयत झालेल्या लाभधारकाबाबत त्यांचे कायदेशीर वारसांची निवड जिल्हा स्तरीय समितीने करावी व उर्वरीत अर्थसहाय्य त्यांना देण्याबाबत निर्णय घेवून कार्यवाही करावी. अशा प्रकरणी कायदेशीर बाबींची सर्वतोपरी पूर्तता करुन घेण्याची जबाबदारी जिल्हा स्तरीय समितीची राहील.

८.८ आदिवासी उपयोजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) अंतर्गत योजनेच्या सुरवातीपासुन तालुका स्तरावर उपलब्ध असणारे सन १९९२-९३ पासुन निवड केलेले लाभार्थ्यांचे मास्टर रजिस्टर डिजीटाईज्ड करुन जिल्हा परिषदेच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावे.

८.९ लाभार्थी रजिस्टर - सदर योजनेंतर्गत लाभार्थींची नोंदवही जिल्हास्तर व पंचायत समिती स्तरावर अद्यावत ठेवण्यात यावी. पंचायत समिती स्तरावरील नोंदवहीची किमान महिन्यातुन एकदा तपासणी करण्याची जबाबदारी जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) यांची राहील. तसेच जिल्हास्तरावरील नोंदवहीची तपासणी करण्याची जबाबदारी अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ कृषि विकास अधिकारी यांची राहील.

९. **अनुदानाची विरुक्ती**

९.१. एकदा संबंधीत योजनेचा पुर्ण लाभ घेतल्यास त्याच लाभार्थ्यास किंवा कुटुंबास या योजनेचा लाभ देय होणार नाही.

९.२. अशा स्वरुपाच्या कृषि विषयक विकास योजनेकरीता आदिवासी उपयोजनेतून तसेच केंद्र शासनाच्या SCA व घटनेच्या कलम २७५ (A) अंतर्गत उपलब्ध करुन दिलेल्या निधीतून राबविण्यात येणाऱ्या योजनेतून लाभ दिला असल्यास या योजने अंतर्गत देण्यात येणारा लाभ अनुज्ञेय असणार नाही.

९.३ सदर योजनेचा लाभ घेतलेल्या लाभार्थ्याच्या ७/१२ उताऱ्यावर त्याबाबतची नोंद घेण्यात येईल.

१०. **प्रचार व प्रसिध्दी :** या योजनेची माहिती सर्व शेतकरी बांधवांना व्हावी या दृष्टिने विभागीय स्तरावर विभागीय कृषि सह संचालक व जिल्हा स्तरावर कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी व्यापक प्रमाणात प्रसिध्दी द्यावी. गट विकास अधिकारी यांनी तालुका स्तरावर व्यापक प्रमाणात प्रसिध्दी द्यावी. आपल्या क्षेत्रातील स्वयंसेवी संस्थांशी संपर्क साधून त्यांच्या मार्फत देखील प्रसिध्दी द्यावी. सदर योजनेची सविस्तर माहिती पंचायत समिती स्तरावर गट विकास अधिकारी, कृषि अधिकारी (वि.घ.यो.) तसेच जिल्हा स्तरावर जिल्हा कृषि अधिकारी (वि.घ.यो.) यांच्याकडे उपलब्ध ठेवावी. योजनेसाठी अंतीमतः निवड केलेल्या लाभार्थ्यांची यादी ग्रामपंचायतीस पाठविण्यात यावी. तसेच जिल्हा परिषदेच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी.

योजनेची माहिती सर्व सामान्य लोकांना व स्वयंसेवी संस्थांना होण्याकरीता स्थानिक वर्तमानपत्राव्दारे प्रसिध्दी देण्यांत यावी. कृषि विभागाचे क्षेत्रीय कर्मचारी/ अधिकारी यांनी गावपातळी / तालुका स्तरावर प्रदर्शनाच्या माध्यमातूनही योजनेची माहिती देण्यात यावी.

सन २०२०-२१ मध्ये सदर योजना राबविताना कालबध्द कार्यक्रम तयार करण्यात यावा. नवीन विहीरीचे कामाचे कार्यारंभ आदेश संपुर्ण जिल्हयामध्ये लाभार्थीना एकाच दिवशी वाटप केल्यास सदर योजनेची प्रचार प्रसिध्दी प्रभावीपणे सर्व संबंधीतापर्यंत पोहोचेल.

११. बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) चा निधी अर्थसंकल्पीत करणे :-

आदिवासी विकास विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक बीयूडी-२०१६/प्र.क्र. २४९/कार्यासन-६, दि. ०३ एप्रिल, २०१७ अन्वये आदिवासी उपयोजनेचा निधी अर्थसंकल्पीत करणे या परिच्छेदामध्ये विधीमंडळाच्या अंदाजसमितीने मान्यता दिल्यानुसार खालीलप्रमाणे बदल करण्यास शासन मान्यता देण्यात आली आहे.

(i) संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी हे त्या जिल्ह्याच्या आदिवासी उपयोजनेसाठी निधी वाटपा संबंधात नियंत्रक अधिकारी राहतील. हे त्यांना प्राप्त झालेल्या निधीचे कार्यान्वयीन यंत्रणेला पुर्नवाटप करण्यास ते सक्षम राहतील.

(ii) जिल्हा नियोजन समितीने मान्य केलेल्या आदिवासी उपयोजनेतील जिल्हा वार्षिक योजनेसाठीची अर्थसंकल्पीय तरतूद महसुली लेख्याखालील योजनांकरीत स्वतंत्र मागणी क्रमांक व भांडवली लेख्याखालील योजनांकरीता स्वतंत्र मागणी क्रमांक अशा एकुण २ नवीन मागणी क्रमांकांखाली आदिवासी विकास विभागाच्या अर्थसंकल्पीय अंदाजपुस्तिकेमध्ये करण्यात येईल व त्यानुसार प्रत्येक जिल्हयांतर्गत सर्व योजनांच्या तरतुदी या अंतर्गत अर्थसंकल्पीत करण्यात येतील.

(iii) जिल्हाधिकारी कार्यालयांनी योजनेच्या संबंधीत कार्यान्वयीन यंत्रणेकडुन कॅश फ्लो मागवून घेऊन मासिक निधी विवरणपत्र तयार करावे.

(iv) जिल्हा योजनेतील राज्य तरतूद जिल्हा नियोजन विकास मंडळाकडुन करुन अर्थसंकल्पीय तरतूद वाटप जिल्हाधिकारी कार्यान्वयीन यंत्रणेला करतील. अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीवर त्याची नोंद घेणे, कार्यान्वयीन यंत्रणेमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजनेस प्रशासकीय मान्यता देणे, त्यानुसार निधी वितरण आदेश काढणे व कार्यान्वयीन यंत्रणेस निधी वितरण करणे.

(v) जिल्हाधिकारी यांनी आदिवासी विभागाकडून निधी प्राप्त झाल्यापासून जास्तीत जास्त एक महिन्याचे आत कार्यान्वयीन यंत्रणांना निधीचे वाटप करणे आवश्यक राहील. एखाद्या जिल्हाधिका-याने सदर जबाबदारी वेळीच पार पाडली नाही तर संबधीत विभागीय आयुक्त यांनी संबधीत जिल्हाधिका-याकडून निधी वाटपाचे काम पूर्ण करून घेणे अनिवार्य राहील.

(vi) आर्थिक वर्षामध्ये करण्यात आलेले पुर्नविनियोजन / पुर्नवितरणाबाबत योजनानिहाय सविस्तर माहिती आर्थिक वर्ष संपताच शासनास सादर करावयाची आहे जेणेकरुन "अंतिम सुधारित तरतूद (FMG)" निश्चित करणे शक्य होईल.

वरील सुचनानुसार कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परीषद यांनी जिल्हास्तरीय आराखडा तयार करून त्यानुसार जिल्हा नियोजन मंडळ (डीपीसी) मध्ये आवश्यक तरतुद मंजूर करून घ्यावी. त्यानुसार जिल्हाधिकारी यांना निधी प्रवाह (Cash Flow) सादर करुन अनुदान उपलब्ध करून घ्यावे व खर्चाची कार्यवाही करावी.

जिल्हाधिकारी कार्यालयास निधीची मागणी करून अनुदान उपलब्ध करून घेण्याची सर्व जबाबदारी कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परीषद यांची राहील.

१२. तांत्रिक मान्यता :- योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना याच योजनेसाठी तांत्रिक मान्यता समजण्यात याव्यात.

१३. मासिक प्रगती अहवाल: योजनेचा मासिक प्रगती अहवाल कृषि विकास अधिकारी यांनी सोबत जोडलेल्या **प्रपत्र १ ते ३** मध्ये प्रत्येक महिन्याच्या **५ तारखेपर्यन्त** कृषि आयुक्तालय, संबंधीत जिल्हाधिकारी व विभागीय कृषि सहसंचालक तसेच आदिवासी विकास विभागाकडे नियमीतपणे पाठवावा. विभागीय कृषि सहसंचालक कार्यालयाने विभागाचा एकत्रित मासिक प्रगती अहवाल प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यत कृषि आयुक्तालयास ईमेलव्दारे (ddappscptsp@rediffmail.com) तसेच टपालाव्दारे सादर करावा.

१४. तपासणी: योजनेची अंमलबजावणी यशस्वीरित्या होण्याच्या दृष्टिने पर्यवेक्षकीय अधिकाऱ्यांनी करावयाच्या घटकनिहाय तपासणीची टक्केवारी **परिशिष्ठ २** मध्ये दर्शविण्यात आलेली आहे.

सदर परिशिष्ठात दर्शविलेल्या अधिकाऱ्यांनी त्याचे कार्यक्षेत्रातील लाभार्थ्यांची क्षेत्रनिहाय समप्रमाणात **परिशिष्ठ ३ व ४** नुसार तपासणी करुन तपासणीचा अहवाल **प्रपत्र-४** मध्ये कृषि आयुक्तालयास दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत ईमेलव्दारे (ddappscptsp@rediffmail.com) सादर करावा.

सोबत : १) परिशिष्ठ १ ते ४

२) प्रपत्र - १ ते ४

३) परिशिष्ठ- अ व ब

संचालक

(विस्तार व प्रशिक्षण)

कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

परिशिष्ठ - १

बिरसा मुंडा कृषि क्रांति योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) योजनेचा प्रारुप आराखडा

जिल्हा -------------   दिनांक --------------

निवडलेले एकूण लाभार्थी संख्या : महिला----, अपंग-----, इतर ------ एकुण -----

सन २०१९-२० मधील ३१ मार्च अखेर शिल्लक निधी रु.---------

सन २०२०-२१ मध्ये प्राप्त निधी -------------

सन २०१९-२० मधील एकुण दायीत्व ----------------

सन २०२०-२१ मध्ये योजना राबविण्यासाठी शिल्लक निधी ------------------

अ) घटकनिहाय

अ. क्र.	घटक	लाभार्थ्यांची मागणी	
		भौतिक	आर्थिक
१	नवीन विहीर		
२	जुनी विहीर दुरुस्ती		
३	इनवेल बोअरींग		
४	वीज जोडणी आकार		
५	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण		
६	ठिबक सिंचन संच		
	तुषार सिंचन संच		
७	पंप संच (डिझेल/विद्युत)		
८	पाईप (एचडीपीई/पीव्हीसी)		
९	परसबाग		

ब) लाभार्थीनिहाय

अ. क्र.	लाभार्थीचे नाव	घटक										एकुण मागणी (रु. लाख
		नवीन विहीर	जुनी विहीर दुरुस्ती	इनवेल बोअरींग	पंप संच	वीज जोडणी आकार	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण	ठिबक सिंचन संच	तुषार सिंचन संच	पाईप	परसबाग	
१												
२												
३												
एकुण												

लाभार्थ्याने ज्या घटकांची ऑनलाईन मागणी केलेली आहे त्या घटकांची अनुदान मर्यादा नमुद करुन लाभार्थ्यांची एकुण मागणी नमुद करावी. (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील योजने करीता स्वतंत्र परिशिष्ठामध्ये माहिती सादर करावी.)

परिशिष्ठ – २

बिरसा मुंडा कृषि क्रांति योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) अंतर्गत अधिकाऱ्यांनी करावयाच्या तपासणीची टक्केवारी

अ. क्र.	तपासणी अधिकारी	घटकनिहाय टक्केवारी								
		नवीन विहीर	जुनी विहीर दुरुस्ती	इनवेल बोअरींग पॅकेज	पंपसंच	वीज जोडणी आकार	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण पॅकेज	सुक्ष्म सिंचन संच	परसबाग	पाईप
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
१	विभागीय कृषि सह संचालक (कार्यालयातील वर्ग -२ व त्या पुढील अधिकारी)	१	१	१	१	१	१	१	१	१
२	कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद	५	५	५	५	५	५	५	५	५
३	जिल्हा कृषि अधिकारी (वि.घ.यो.) जिल्हा परिषद	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५	१५
४	कृषि अधिकारी (वि.घ.यो.) पंचायत समितीस्तर	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००

परिशिष्ठ – ३

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) अंतर्गत **नवीन विहीर/ जुनी विहीर दुरुस्ती** या घटकांच्या तपासणीसाठी परिशिष्ठ

१. तपासणी अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम -
२. तपासणी दिनांक -
३. तपासणी केलेल्या लाभार्थीचे नाव व पत्ता -
४. नवीन विहीर घेतलेल्या /जुनी विहीर दुरुस्ती करावयाच्या क्षेत्राचा सर्वे नंबर व क्षेत्र -
५. नवीन विहीर /जुनी विहीर दुरुस्तीचा अंदाजपत्रकीय खर्च -
६. तांत्रिक मान्यता दिनांक व रक्कम -
७. तपासणीच्या दिनांकास विहीरीच्या कामाची स्थिती -
८. तपासणीच्या दिनांकास विहीरीच्या पुर्ण केलेल्या कामाची अंदाजीत रक्कम -
९. पैकी लाभार्थीस दिलेले अनुदान -
१०. रक्कम कोणत्याप्रकारे अदा केली (आरटिजीएस / एनईएफटी) -
११. लाभार्थ्यांचा बँक खाते तपशील (बँकेचे नाव व खाते क्रमांक) -
१२. लाभार्थ्याच्या बँक खात्यावर अनुदान अदा केल्याचा दिनांक -
१३. तपासणी अधिकाऱ्याचे अभिप्राय -

तपासणी दिनांक

तपासणी अधिकाऱ्याची स्वाक्षरी

<u>परिशिष्ठ – ४</u>

बिरसा मुंडा कृषि क्रांति योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) योजनें अंतर्गत इतर घटकांच्या तपासणीचे परिशिष्ठ

१. तपासणी अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम -
२. तपासणी दिनांक -
३. तपासणी केलेल्या लाभार्थीचे नाव व पत्ता -
४. लाभार्थीने मागणी केलेल्या बाबी एकूण -
५. खरेदी दिनांक -
६. दिलेल्या लाभाचा तपशील व रक्कम -
७. रक्कम कोणत्याप्रकारे अदा केली (आरटिजीएस / एनईएफटी) -
८. लाभार्थ्यांचा बँक खाते तपशील (बँकेचे नाव व खाते क्रमांक) -
९. लाभार्थ्याच्या बँक खात्यावर अनुदान अदा केल्याचा दिनांक -
१०. काम पुर्ण झाल्याचा दिनांक -
११. तपासणी अधिकाऱ्याचे अभिप्राय -

तपासणी दिनांक

तपासणी अधिकाऱ्याची स्वाक्षरी

प्रपत्र – १

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत) सन २०२०-२१ मधील खर्चाचा अहवाल

जिल्हा -----

निवडलेले एकूण लाभार्थी संख्या -महिला----, अपंग-----, इतर ------ एकुण -----

निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी पुर्ण लाभ दिलेल्या लाभार्थींची संख्या -----

अपुर्ण लाभ दिलेल्या लाभार्थीची संख्या -----

अहवाल कालावधी माहे , २०२० अखेर

सन २०१९-२० मधील शिल्लक निधी रु.-----

२०२०-२१ मध्ये प्राप्त निधी - -----

एकुण उपलब्ध निधी -----

अ. क्र.	घटक	लक्षांक		साध्य	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	३	४	५	६
१	नवीन विहीर				
२	जुनी विहीर दुरुस्ती				
३	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण				
४	इनवेल बोअरींग				
५	वीजजोडणी आकार				
६	अ) ठिबक सिंचन संच				
	ब) तुषार सिंचन संच				
७	पंपसंच				
८	पाईप				
९	परसबाग				
१०	अभिकरण शुल्क				
एकुण					
सन २०२०-२१ या वर्षात प्रत्यक्ष निवडलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर मागणीप्रमाणे संपुर्ण लाभ दिलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर त्यांचे मागणीप्रमाणे अपुर्ण लाभ दिलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर कोणताही लाभ न दिलेले शिल्लक लाभार्थी					

वरील प्रमाणे बाब निहाय अहवाल सादर करावा. पॅकेज निहाय अहवाल सादर करु नये.

प्रपत्र – २

बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्राबाहेरील) सन २०२०-२१ मधील खर्चाचा अहवाल

जिल्हा -----

निवडलेले एकूण लाभार्थी संख्या -महिला----, अपंग-----, इतर ------ एकुण -----

निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी पुर्ण लाभ दिलेल्या लाभार्थीची संख्या -----

अपुर्ण लाभ दिलेल्या लाभार्थीची संख्या -----

अहवाल कालावधी माहे , २०२० अखेर

सन २०१९-२० मधील शिल्लक निधी रु.-----

२०२०-२१ मध्ये प्राप्त निधी - -----

एकुण उपलब्ध निधी -----

अ. क्र.	घटक	लक्षांक		साध्य	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	३	४	५	६
१	नवीन विहीर				
२	जुनी विहीर दुरुस्ती				
३	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण				
४	इनवेल बोअरींग				
५	वीजजोडणी आकार				
६	अ) ठिबक सिंचन संच				
	ब) तुषार सिंचन संच				
७	पंपसंच				
८	पाईप				
९	परसबाग				
१०	अभिकरण शुल्क				
एकुण					
सन २०२०-२१ या वर्षात प्रत्यक्ष निवडलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर मागणीप्रमाणे संपुर्ण लाभ दिलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर त्यांचे मागणीप्रमाणे अपुर्ण लाभ दिलेले लाभार्थी					
निवडलेल्या लाभार्थ्यांपैकी माहे ----- अखेर कोणताही लाभ न दिलेले शिल्लक लाभार्थी					

वरील प्रमाणे बाब निहाय अहवाल सादर करावा. पॅकेज निहाय अहवाल सादर करु नये.

प्रपत्र – ३ (अ)
नवीन सिंचन विहीरीच्या कामाच्या प्रगतीचा मासिक अहवाल

जिल्हयाचे नांव - **दि. ------------- ते दि. --------------**

(रक्कम रु. लाखात)

नवीन विहीरीसाठी निवडलेल्या लाभार्थ्यांची संख्या	पैकी कार्यारंभ आदेश दिलेल्या विहीरींची संख्या	पैकी कामे सुरु झालेल्या विहीरींची संख्या	पुर्ण विहीरीचा तपशील		अपुर्ण विहीरीचा तपशील				झालेला एकुण खर्च	कार्यारंभ आदेश देऊनही अद्याप कामे सुरु न झालेल्या विहीरींची संख्या
			१०० टक्के खोदाई व बांधकाम पुर्ण झालेल्या विहीरींची संख्या	पुर्ण झालेल्या विहीरी वरील खर्च	१०० टक्के खोदाई काम पुर्ण झालेल्या विहीरींची संख्या	५० टक्क्यां पेक्षा जास्त काम झालेल्या विहीरींची संख्या	५० टक्क्यां पेक्षा कमी काम झालेल्या विहीरींची संख्या	अपुर्ण विहीरी वरील णलेला खर्च		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

प्रपत्र – ३ (ब)
जुनी विहीर दुरुस्ती कामाच्या प्रगतीचा मासिक अहवाल

जिल्हयाचे नांव - **दि. ------------- ते दि. --------------**

जुनी विहीर दुरुस्तीसाठी निवडलेल्या लाभार्थ्यांची संख्या	पैकी कार्यारंभ आदेश दिलेल्या विहीरींची संख्या	पैकी कामे सुरु झालेल्या विहीरींची संख्या	कामाचा तपशील				
			अंदाजपत्रका प्रमाणे १०० टक्के पुर्ण काम झालेल्या विहीरींची संख्या	अंदाजपत्रका प्रमाणे ५० टक्के पेक्षा जास्त काम पुर्ण झालेल्या विहीरींची संख्या	अंदाजपत्रकाप्रमाणे काम ५० टक्के पेक्षा कमी काम पुर्ण झालेल्या विहीरींची संख्या	झालेला एकुण खर्च (रु. लाखात)	कार्यारंभ आदेश देऊनही अद्याप कामे सुरु न झालेल्या विहीरींची संख्या
१	२	३	४	५	६	७	८

प्रपत्र — ३ (क)

शेततळयाचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरणाच्या कामाचा प्रगती तपशील

जिल्हयाचे नांव - दि. ------------- ते दि. --------------

अस्तरीकरणासाठी निवडलेल्या लाभार्थ्यांची संख्या	पैकी कार्यारंभ आदेश संख्या	पैकी कामे पुर्ण संख्या	झालेला एकुण खर्च (रु. लाखात)	कार्यारंभ आदेश देवनही कामे सुरु न झालेली संख्या	शेरा
१	२	३	४	५	६

प्रपत्र — ४

सन २०२०-२१ बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत व क्षेत्राबाहेरील) अंतर्गत लाभार्थी तपासणीचा मासीक अहवाल

विभाग ----------जिल्हा ----------- माहे ----------- अखेर

अ. क्र.	घटक	तपासणी केलेल्या लाभार्थींचा तपशील					शेरा
		लाभ दिलेले एकुण लाभार्थी	चालु महिन्यात तपासलेले लाभार्थी	मागील महिन्यापर्यंत तपासलेले लाभार्थी	एकुण तपासलेले लाभार्थी	तपासणी टक्केवारी	
		कृषि विकास अधिकारी					
१	नवीन विहीर						
२	जुनी विहीर दुरुस्ती						
३	इनवेल बोअरींग						
४	वीज जोडणी आकार						
५	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण						
६	सुक्ष्म सिंचन संच						
७	पंप संच						
८	पाईप						
९	परसबाग						
	एकुण						
		कृषि अधिकारी (विघयो)					
१	नवीन विहीर						
२	जुनी विहीर दुरुस्ती						
३	इनवेल बोअरींग						
४	वीज जोडणी आकार						
५	शेततळ्यांचे प्लॅस्टीक अस्तरीकरण						
६	सुक्ष्म सिंचन संच						
७	पंप संच						
८	पाईप						
९	परसबाग						
	एकुण						
	कृषि विकास अधिकारी व जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) एकुण						

जिल्हा कृषि अधिकारी (विघयो) **कृषि विकास अधिकारी**

परिशिष्ट- अ		
बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्राबाहेरील) सन २०२०-२१		
		(रु.लाखात)
अ.क्र.	जिल्हा	रक्कम
१	अहमदनगर	४९.५०
२	अकोला	३३.००
३	अमरावती	१८.१५
४	औरंगाबाद	१००.२०
५	बीड	१२.९१
६	भंडारा	१६.५०
७	बुलढाणा	५४.४५
८	चंद्रपूर	९६.१९
९	धुळे	२९.५८
१०	गडचिरोली	१६.५०
११	हिंगोली	७२.६०
१२	जळगाव	५२.८०
१३	जालना	२४.३७
१४	कोल्हापूर	६.६०
१५	लातूर	४२.७६
१६	नागपूर	१३२.००
१७	नांदेड	१६५.००
१८	नंदूरबार	३.६३
१९	नाशिक	६६.००
२०	उस्मानाबाद	१६.५०
२१	परभणी	१२.०६
२२	पुणे	१६.५०
२३	रायगड	१९.८०
२४	सांगली	०.९९
२५	सातारा	६.६०
२६	सोलापूर	१६.५०
२७	ठाणे	२०.४६
२८	वर्धा	११५.५०
२९	वाशिम	३३.००
३०	यवतमाळ	४३.०९
३१	पालघर	३.३०
एकूण		१२९७.०४

C:\Users\Rahul\Desktop\Birsa Munda Krishi Kranti Yojana 2020-21

परिशिष्ट- ब		
बिरसा मुंडा कृषि क्रांती योजना (क्षेत्रांतर्गत) सन २०२०-२१		
		(रु.लाखात)
अ.क्र.	जिल्हा	रक्कम
१	जळगाव	२७.०६
२	अहमदनगर	८२.५०
३	अमरावती	९९.००
४	चंद्रपूर	१८१.५०
५	धुळे	१३३.४०
६	गडचिरोली	३३०.००
७	गोंदिया	७७.८८
८	नागपूर	२४.७५
९	नांदेड	२६४.००
१०	नंदुरबार	६११.६१
११	नाशिक	२६४.००
१२	पालघर	२३१.००
१३	पुणे	४९.५०
१४	रायगड	८.२५
१५	ठाणे	४९.५०
१६	यवतमाळ	१००.०७
एकूण		२५३४.०२

C:\Users\Rahul\Desktop\Birsa Munda Krishi Kranti Yojana 2020-21